

Indie

Over liefde, verbinding en
de kracht van rouw

Petrus Dispa

*Dank voor jullie waardevolle ondersteuning en bijdragen:
Angelica, Daniël, Eva, Ingrid, Kiara, Lucas en Nienke*

© 2025 Petrus Dispa / Uitgeverij U2pi

Titel: Indie, over liefde, verbinding en de kracht van rouw

Auteur: Petrus Dispa

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Druk: Jouvboekdrukkerij.nl

ISBN:978 94 9343 746 3

NUR: 320 / 749

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Geen enkel deel van dit boek mag worden gebruikt voor het trainen van kunstmatige intelligentie.

Inhoudsopgave

Einde van onze reis	9
Bijna tien jaar in een kistje	17
Terugblik en dan op pad	24
De ontmoeting	32
Jouw nieuwe thuis	44
Het uitlaattritueel	59
Kruipt in je hart	69
Bezorgdheid toont verbinding	85
Samen op avontuur	95
6 augustus	109
De grauwsliuier	119
Terug en kiezen	132
Ik wil je gewoon even missen	149

Voorwoord

Huisdieren zijn voor heel veel mensen een waardevol lid van de familie. We delen met huisdieren veel levensgebeurtenissen, leuke maar ook verdrietige. En de onvoorwaardelijke steun die we van onze dierlijke huisgenoten krijgen, kan maken dat we beter met deze, soms heftige gebeurtenissen, om kunnen gaan.

Natuurlijk weten alle baasjes van huisdieren, dat ze veel minder oud worden dan mensen, ook al willen we daar vaak niet aandenken. Maar als een dier dan sterft, dan kan dat een hele heftige gebeurtenis zijn. Het is verdrietig als we dieren ouder zien worden en weten dat het einde nadert. Langzaam begint dan het afscheid nemen. Maar soms kan een dier heel plotseling overlijden, zonder dat er voor de baasjes waarschuwingstekens waren dat de dood aanstaande was. Dan is er niet of nauwelijks tijd voor een afscheid.

Na de dood van een geliefd dier, als de innige band die we met het dier hadden, verbroken wordt, kan het niet anders zijn dan dat er een rouwproces komt. En dat kan, afhankelijk van de sterkte van de band en de wijze waarop het dier gestorven is, een heftig proces zijn, dat lange tijd kan duren. Het rouwproces betreft het overleden dier, maar ook de andere levensgebeurtenissen die we met het dier hebben meegemaakt en waaraan weer teruggedacht wordt. En iedereen ervaart het rouwproces op zijn of haar eigen manier, wat heel normaal is, en waar tijd een aandacht voor moet zijn.

Afscheid nemen en rouwen horen bij het leven en het hebben van huisdieren, maar toch is daar vaak weinig aandacht voor. Maar in dit boek wordt daar uitgebreid bij stil gestaan. Op prachtige en indringende wijze wordt het leven en de dood van de hond Indie geschetst. Samen met zijn baasjes op vakantie in Zwitserland en dan, in een keer gaat het niet goed met Indie. En vanuit de bergen, in de auto, in paniek, naar de dichtstbijzijnde dierenarts. En de dierenartsen doen

wat ze kunnen, maar helaas is Indie niet meer te redden. Volledig in shock en ontredding rijden ze weer terug naar hun berghuisje. En het rouwproces wat volgt wordt hier beschreven vanuit het perspectief van een van de baasjes.

Dit prachtig geschreven boek gaat over de impact dat het rouwproces op de baasjes kan hebben. Maar ook dat het over veel meer gaat dan het afscheid van een dierbaar familielid. Het plaatst de dood van de hond Indie in een veel breder kader. Wat doet het met ons, de baasjes, met ons dagelijks leven, durven we het aan om een nieuwe hond te nemen. Welke andere (pijnlijke) ervaringen hebben we ervaren, welke herinneringen komen naar boven en hoe sta je zelf in de wereld. Rouw kan, als er tijd en ruimte is, ook groei betekenen. En over al deze aspecten gaat dit boek. Het is ontroerend maar ook steunend voor iedereen die een dierbaar hondenfamilielid verloren heeft. Ik kan het iedereen van harte aanbevelen.

Dank je wel Indie.

Nienke Endenburg, PhD

GZ psycholoog

Universitair Hoofddocent Faculteit Diergeneeskunde

Einde van onze reis

Letterlijk na 365 bochten de berg afrijden, waarbij hij een paar pogingen deed overeind te komen maar daar de kracht niet voor had en wij in wanhopig onvermogen elkaar probeerden gerust te stellen en tegelijk vanuit zorg, ongeloof en adrenaline elkaar opjoege, zagen we aangekomen in het stadje het bord: “Tierartz”.

Door de opgefokte haast namen we zonder richting aan te geven de afslag naar het gebouw. Het leverde getoeter op vanuit het drukke spitsverkeer, een wereld waar we nu even geen aandacht voor hadden. Tot stilstand gekomen op de parkeerplaats, sprong Ingrid uit de auto, rende naar binnen de trappen op en riep: ‘Hilfe, hilf!’ De arts was door de eigenaar van ons vakantiehuisje gebeld en wist dat we eraan kwamen met een zorgelijke situatie. ‘Het komt goed, komt goed’, had hij nog gezegd. Om hiermee vooral zichzelf gerust te stellen. Door zijn liefde voor dieren was het voor hem onmogelijk het lijden van hen onder ogen te zien.

Inmiddels had ik de achterklep opengedaan en was naast hem gaan zitten. Hij lag half gewikkeld in de deken waarmee we hem de auto in hadden gedragen, ogen wezenloos, tong blauw en half uit zijn bek, terwijl de moeizame ademhaling vertelde hoe zwaar hij het had. Ik hield mijn ene hand voorzichtig onder zijn hoofd en aaide hem zacht met de andere. Nog zachter begon ik tegen hem te praten: ‘Indie, lieverd, jochie, wat doe je nou toch, wat gebeurt er toch met je?’ Losse woorden verbonden door mijn liefde voor deze bijzondere vriend, die mooie en lieve hond die zo onlosmakelijk een onderdeel van Ingrids en mijn leven was geworden. Ik wilde met alles wat ik had, op dat moment zittend op de rand van de achterbak, mijn gevoel vormgeven, onze verbinding. Hem helpen, geruststellen, mezelf helpen.

Het kon niet stoppen wat er onvermijdelijk gaande was. Hij tilde zijn hoofd ietsjes op en keek mij verrassend helder aan. Zo kregen we het meest wezenlijke contact dat ik ooit ervoer. Geen tijd, geen lawaai van verkeer meer, geen enkel geluid bereikte ons nog. Ook

geen lijden meer, zo leek het. Een perfect oneindig hier en nu waarin hij mij het mooiste en meest dierbare gaf: zijn volledige vertrouwen. Dat is waarmee hij voelbaar zijn hoofd in mijn handen liet rusten, de spanning eraf, en een moeiteloze zucht bevestigde zijn overgave aan wat ging gebeuren. Het was goed zo. Voor hem dan.

De arts, een relatief jong vrouw met haar haar in een paardenstaart opgebonden en tattoos op haar armen die zichtbaar waren door de opgestroopte mouwen, kwam samen met Ingrid het gebouw uit. Ze wierp één blik op het tafereel en zei direct dat zij hier niets aan kon doen. We moesten naar de kliniek. Kliniek? Waar? Hoe? Ze gaf een adres en vertelde dat het zo'n vijf kilometer verderop was. Alle rust was weg, klep dicht en trillend probeerde ik het adres in de navigatie in te voeren. Wat niet gelijk lukte door het hopeloos trage systeem. De spanning liep bij Ingrid en mij verder op, elke seconde was van levensbelang en deze vertraging leek zich eindeloos uit te rekken.

Dan eindelijk op weg, weer door de drukte. Ingrid had het liefst dat ik de stoep zou nemen, verkeerslichten zou negeren om zo snel als mogelijk haar grote liefde in de handen van een arts te krijgen. Ik snauwde dat ik veilig moest blijven rijden, dat het niet sneller kon. Voor haar was er slechts één werkelijkheid en die was dat we koste wat het kost en zo snel als mogelijk bij de kliniek zouden moeten komen. Het was natuurlijk tegen beter weten in. Niet alleen op dit moment. Ze wist het al veel eerder, zoals gebruikelijk was haar intuïtie de werkelijkheid weer vooruitgesneld.

Bij ons vertrek uit Nederland op weg naar de bergen, de vakantie waar we zo naar uit hadden gekeken, gaf ze aan het gevoel te hebben dat dit de laatste keer was dat hij mee zou gaan. En deze ochtend was ze overvallen door een diep gevoel van verdriet en wanhoop. We schreven het toe aan het feit dat de kinderen, die een paar dagen waren geweest, net waren vertrokken, onwetend van wat er zou gebeuren.

Het stuk snelweg leek onmetelijk lang en eindelijk bij de juiste afslag gekomen werd deze geblokkeerd door een chauffeur die stil

leek te staan. Wist hij wel dat voor ons elke seconde telde, dat elke vertraging fataal kon zijn? Op de rotonde ging hij gelukkig recht-door waar een duidelijk bord ons rechts af deed slaan. Bij de kliniek reden we een kleine parkeergarage in. Weer sprong Ingrid eruit en rende het gebouw in. Ik weet niet meer hoe, maar ik kreeg de auto gekeerd en opende de achterklep richting de ingang waar drie in het blauw geklede jonge vrouwen naar buiten kwamen rennen. Een brancard in hun midden. Een van hen voelde even aan Indies borst en leek lichtjes nee te schudden, stapte achteruit waarna de anderen hem snel en soepel op de brancard legde en wegreden. ‘Ga er achter-aan, Peet’, riep Ingrid. ‘Hij mag niet alleen zijn, ik parkeer de auto wel.’

Ik rende achter de brancard aan, een wachtruimte door waarin blikken vol verbazing en schrik van baasjes en dieren mij nakeken. De brancard met de drie vrouwen verdween achter een klapdeur. Toen ik die wilde openduwen, werd ik tegengehouden. Verder dan hier mocht ik niet.

Ingrid kwam even later binnen, haar tas half open in haar hand. ‘Waar is hij? Waar is hij?’ Ik wees naar de klapdeuren en zei dat we niet verder mochten. ‘Wat doen ze? Hoe is het met hem?’ Haar houding en stem illustreerden de paniek die zich nu van haar meester begon te maken.

Opeens klonk achter ons een stem in het Nederlands: ‘Kan ik jullie misschien helpen?’ Ze was dierenfysiotherapeut, Nederlandse en werkte hier. ‘Kom even mee, naar mijn kamer, daar is het rustiger.’

In flarden en zeker niet samenhangend vertelde Ingrid in grote lijnen wat er de afgelopen paar uur was gebeurd. Het glaasje water in haar handen trilde met de opwindende mee. De deur ging open, een van de drie vrouwen kwam naar binnen. Of we Duits of Engels wilden spreken. ‘Eh, English is fine’, zei ik.

‘We will try everything we can, but we need to know what you want, how far should we go?’

‘Wat zegt ze? Wat bedoelt ze?’ vroeg Ingrid.

Ik wist zeker dat ik voor ons beiden kon spreken: ‘If there is even

the slightest chance that he will retain something from this that will make him less than he was, then you can stop.' Had ik nu een beslissing over zijn leven genomen? Was dit mijn antwoord op het vertrouwen dat hij mij kort daarvoor had geschonken? Hier lang over nadenken hoefde niet.

De vrouw was nog niet de deur uit of ze kwam alweer terug de kamer in. Daar lag hij op de felblauwe brancard, witte handdoek over zijn lijf, ogen open en tong zoals altijd uit zijn bek, nu weer een soort van roze. Niet zo roze als het verband om zijn rechterachterpoot waar een infuus was ingebracht. 'I'm sorry, we couldn't help him anymore, his heartbeat was already nearly gone when he came in.'

De rest hebben we niet echt gehoord, onze beleving en aandacht werd in beslag genomen door de eigen verwerking van deze onwerkelijke realiteit. Terwijl ik naar binnen keerde en ergens een stille rust probeerde te vinden, werd de kamer gevuld met het hartverscheurende verdriet van Ingrid. Ze knielde naast de brancard pakte hem beet, aaide, kuste en praatte door snikkende tranen en snot heen. De anders altijd kwispelende staart hing stil over de rand. Hij had zelf al eerder gekozen.

Terug de berg op, in stilte, een stapel papieren op schoot. Vanuit het dierenziekenhuis hadden ze geregeld dat we morgen met voorrang bij het Tierkrematorium Schweiz terechtkonden. Daarna zouden we terug naar Nederland kunnen met zijn as. Nu eerst terug naar Arosa, waar onze tassen half ingepakt stonden. De reis omhoog speelde zich voor mij af in een tijdloze leegte. Ingrid was begonnen met belen en zou daar de komende dagen niet mee ophouden. Eerst moest ze natuurlijk allerlei mensen informeren die ze had gevraagd aan ons te denken voordat we naar beneden reden. Daarna het verhaal vertellen, keer op keer, het eruit gooien, het ongeloof in woorden vangen, het dan nog bijna onbewuste verdriet een uitweg geven. Zo gleden we door de bochten omhoog zonder besef dat we geen zorg meer om Indie hoefden te hebben. Het was het begin van die hele in-

dividuele kronkelige weg die rouw bleek te zijn. Een weg waarop je jezelf op allerlei manier ontmoette. Ik zou pas veel later concluderen en durven toegeven dat het niet uitmaakt om welk verlies je rouwt, mens dier of noem maar op. Op jouw rouw-weg kun je ontdekken dat het gaat om de verbinding die je hebt en had, en die je op een eigen manier probeert te behouden.

Enmaal boven en aangekomen bij ons vakantiehuisje parkeerden we de auto en stapten uit. Energieloos en een soort van verslagen. Het was de eerste keer dat ik niet rondkeek en een moment van geluk ervoer bij het uitzicht op de mij zo bekende contouren van deze bergen. Hoe vaak had ik 's avonds niet een stoeltje gepakt om uitgebreid te genieten van de zonsondergang die in dit landschap met een spectaculair schouwspel van kleuren gepaard ging. Dat uur-tje waarin alles toewerkte naar het moment dat de omgeving langzaam wegzakte in de zwarte pentekening die de nacht aankondigde. In deze bijna meditatieve ervaring zat Indie nogal eens naast me. Het leek alsof hij meekeek en begreep waarom dit voor mij zo'n bijzonder moment was. Als ik dan mijn hand over zijn rug liet gaan, keek hij even op naar mij en dan weer vooruit om ook niets van al dit moois te hoeven missen.

Nu dus geen gevoel van geluk, bewondering of wat dan ook bij het zien van deze bekende toppen. Herr en Frau Geeser, de eigenaren van het vakantiehuisje die naast ons woonden, kwamen gelijk naar buiten. Hartelijke knuffels vormden de uitnodiging om het verhaal van de afgelopen uren te vertellen. Een zachte hand die contact bleef houden deed voelen hoe er werd meegeleefd. Net zoals vochtige compassievolle ogen dat doen. Meneer Geeser, Herbert heette hij, vertelde dat hij naar het meertje was gelopen nadat wij waren weggereden. Hij moest even alleen zijn om zijn emoties ruimte te geven. We vertelden dat we de volgende ochtend naar het crematorium konden gaan. Alles is goed, wat hen betreft, we hoeven ons nergens zorgen om te maken, afrekenen komt nog wel in de herfst. We hadden al afgesproken dan nog een keer te komen, ons lievelingsseizoen hier.

Het is vreemd hoe je in een soort roes kan verkeren. Routineus tas-sen inpakken, opruimen, hapje eten – letterlijk meer dan een hap uit een appel was het niet – alles zonder besef van handeling of tijd. We besloten de wandeling naar “ons meertje” te doen. Het was met Indie altijd een aangename routine, die wandeling. Een rondje van zo’n vijf kilometer en honderd meter hoogteverschil over het brede pad vanaf ons huisje naar de Schwellisee. Vol met plekjes waar hij vaste handelingen uitvoerde of altijd weer met zijn hartstochtelijke nieuwsgierigheid op onderzoek uitging. In de zomer waren er overal koeien, pinken en kalfjes die hij vol bravoure benaderde tot een meter of tien afstand, dan volgde een respectvol verbergen achter een van ons om dan zo stilletjes als mogelijk langs deze toch wel erg grote beesten te komen.

Deze avond, dinsdag 6 augustus, verliep het anders. Ik heb werkelijk geen herinnering aan de weg heen, we waren er opeens, zo leek het. Het pad leidde ons om het meertje heen over een aantal bruggetjes en er stonden verschillende bankjes. Ingrid liep wat vooruit, weer te bellen, woorden en tranen delend, dan haar pas wat versnellend en dan weer stilstaand. Ze koos een bankje uit en ging zitten. Waarop ik dat ook deed, wel eentje eerder om haar de ruimte te geven die ze nodig had.

Zo zaten we, een stukje uit elkaar, geconfronteerd met ons eigen ongelooft en pogingen iets te begrijpen van deze dag. Wat was er toch allemaal gebeurd? Die vraag werd natuurlijk niet beantwoord, daar was het ook nog te vroeg voor. Maar hij drong zich al wel, als een logisch vervolg op alle gebeurtenissen, aan ons op. En in mijn hoofd volgden er nog vele. Het leverde een chaotische storm op van flarden halve zinnen en nog te vormen vragen, over beelden en herinneringen van ver voor deze dag, die zich in mijn wezenloze blik afspeelden in dit landschap waar we met z’n drieën zo vaak samen waren geweest. Het rimpelloze water van het meertje weerspiegelde de omliggende bergen in de stilte die daar zo comfortabel alom aanwezig kon zijn. Het hielp me om weer wat focus te krijgen, om iets van al die vragen en gedachten die later allemaal aan de orde zouden

komen, te ordenen. Het had voor mij geen betere plek kunnen zijn dan deze, waar ik de eerste stap zette in het avontuur binnen mijzelf dat allesbehalve wezenloos zou blijken. Integendeel, veel wezenlijker kon het niet worden. Het verdriet overviel me, het kwam diep van binnenuit schokkend naar buiten. Dat woord, schokkend, is zo goed gekozen voor wat er dan in en met je lijf gebeurt. Ik had klaarblijkelijk geen enkel idee wat Indie echt voor mij had betekend, of liever gezegd, betekent. Dat zou zich vanaf dat moment stap voor stap in en aan mij openbaren.

Tussen de twee bruggetjes mocht hij in de herfst los van de riem, zoeken, graven, speuren en vooral rennen. Het duurde dan lang voordat hij weer enige aandacht voor ons had, heerlijk bezig met alles wat dit grote speelveld te bieden had. Het eindigde altijd dat we samen naar de plek liepen waar het riviertje overging in het meer. Een ware delta met veel stroompjes door een veld van allerlei kleuren stenen, wat rotsblokken en hier en daar een graspol, soms met bloemen. Steentjes gooien, met water spatten, alles was reden voor enthousiasme. Bij het meertje zelf was het nooit moeilijk om een platte steen te vinden die, mits goed gegooid, al stuiterend over het water scheerde en hem verbaasd deed kijken: moet ik daar nou achteraan? Dan maar een steen dichterbij in het heldere water gegooid, hij kon dan helemaal zien hoe deze naar de bodem zonk. Die prooi ging hij wel achterna, probeerde de steen van de bodem op te rapen, wat zelden lukte, en daarna kwam hij snel en ongeduldig het water uit. Eerst zijn kop heen en weer geschud, gevolgd door alle vezels en haren van zijn lijf van voor naar achter. Het vormde een prachtige fontein die als een soort miniregen even om zijn lijf stil leek te blijven hangen, om dan door de zwaartekracht neer te vallen. Daarna richtte hij zijn blik weer strak op mij, iets door de voorpoten gezakt en met zijn staart wild zwaaiend: kom, gooi er nog één, leek hij te zeggen.

Nu waren er geen rimpels in het meer, ik liep naar de oever. Door het stenenveld met de stroompjes. Gooide een steentje dat niet wilde

kaatsen en gelijk naar de bodem zonk om daar stil te liggen en samen met mij te wachten op wat niet meer kwam. We moesten terug, het werd al donker, de eerste wandeling zonder hem, elke bocht, rots of beekje projecteerde genadeloos de herinneringen via mijn netvlies naar een gebied waar emoties blijven steken, zeer doen. Verlies en rouw brengen je naar je diepste zelf. Een persoonlijk pad waar groei en meerwaarde wachten, maar het start met pijnlijk verdriet.